

Jordbruksutskottets betänkande

1984/85:36

om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m. (prop. 1984/85:211)

I detta betänkande behandlas
dels proposition 1984/85:211 om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.,
dels sex motioner som väckts med anledning av propositionen,
dels en motion som väckts med anledning av proposition 1984/85:166 om livsmedelspolitiken,
dels — helt eller delvis — 14 under allmänna motionstiden år 1985 väckta motioner i hithörande frågor.

Sammanfattning

I betänkandet redovisar utskottet sina ställningstaganden till regeringens förslag om prisregleringen på sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1987 och för övriga jordbruksprodukter för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1986. Vidare behandlas åtgärder för att stimulera exporten av livsmedel. Frågan om samverkan mellan de regionala myndigheterna inom jordbruksdepartementets område berörs. Dessutom tas upp vissa anslagsfrågor rörande lantbruksnämnderna, de prisreglerande åtgärderna på jordbrukets område, skörde-skadeskyddet, djurens hälso- och sjukvård samt växtförädlingen.

Utskottet tillstyrker propositionen utom i vad avser finansieringen av samhällets delansvar för överskottsarealens kostnader där utskottet vänder sig mot att finansieringen sker genom att det beräknade beloppet, 160 milj. kr., tas ut i form av prishöjningar per den 1 januari 1986. I överensstämmelse med sitt ställningstagande till motsvarande fråga i betänkande 1984/85:33 om livsmedelspolitiken föreslår utskottet att samhällets andel av sagda kostnader får belasta budgeten. Utskottet förordar vidare en översyn av systemet med djursjukvårdsavgifter.

Utskottet anser att samtliga motioner som här behandlats bör — med ovan angivna undantag — avslås eller lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

Till betänkandet är fogat 20 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Propositionen

I proposition 1984/85:211 har regeringen föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen förordade grunderna för reglering av priserna m. m. på sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1987,

2. godkänna de i propositionen förordade grunderna för reglering av priserna m. m. på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1986,

3. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om användningen av avgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1985/86 eller har influtit under tidigare regleringsår,

4. medge att statens jordbruksnämnd för säsongmässig lagring av jordbruksprodukter under budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 150 000 000 kr. i riksgäldskontoret,

5. medge att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringsen för budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 80 000 000 kr. i riksgäldskontoret,

6. medge att statens jordbruksnämnd för råvarukostnadsutjämning under budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 20 000 000 kr. i riksgäldskontoret,

7. godkänna vad i propositionen förordats om finansieringen av kostnaderna för de kvantiteter spannmål som åtgår för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten.

Vidare bereder regeringen riksdagen tillfälle att ta del av vad i propositionen anförts om export av livsmedel.

Regeringen föreslår därjämte riksdagen att

8. till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 219 197 000 kr.,

9. till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 2 946 000 000 kr.,

10. godkänna vad i propositionen förordats i fråga om medel för täckande av kostnaderna för skörde-skadeskyddets administration,

11. till Bidrag till permanent skörde-skadeskydd för budgetåret 1985/86 anvisa ett anslag av 1 000 kr.,

12. till Administration av permanent skörde-skadeskydd m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 16 956 000 kr.,

13. till Lantbruksstyrelsen, djurens hälso- och sjukvård: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

14. till Bidrag till djurens hälso- och sjukvård för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 40 470 000 kr.,

15. bemyndiga regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av det avtal om bidrag till växtförädling som nämnts i propositionen.

Motionerna

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1985

I motion 1984/85:634 av Jan Hyttring och Rune Torwald (båda c) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om förbud mot import av hampfrö.

I motion 1984/85:1078 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (båda c) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen beslutar att ytterligare en trädgårdskonsulenttjänst tillförs Gävleborgs och Kopparbergs län.

I motion 1984/85:1392 av Karin Flodström m. fl. (s) yrkas att riksdagen begär att regeringen utfärdar föreskrifter så att lantbruksnämnderna utsträcker sin rådgivning och utbildning till "alternativa odlare".

I motion 1984/85:1395 av Birgitta Hambraeus m. fl. (c) yrkas att riksdagen beslutar hos regeringen begära utredning och förslag om stöd till inhemsk odling och beredning av lin i industriell skala.

I motion 1984/85:1643 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen som ett första steg i sloandet av livsmedelsmomsen begär att livsmedelssubventionerna höjs med ett i förhållande till regeringens förslag med 3 000 000 000 kr. förhöjt belopp.

I motion 1984/85:2030 av Elver Jonsson och tredje vice talman Karl Erik Eriksson (båda fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om villkoren för gränshandel med hö och stråfoder mellan Sverige och Norge.

I motion 1984/85:2162 av Christer Skoog (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en konsulent för pälsdjursnäringen vid minkcentret i Sölvesborg.

I motion 1984/85:2167 av Rune Backlund m. fl. (c) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i motion 1984/85:2166, att riksdagen beslutar att befria gödselmedlet P 17 från avgifter enligt 7 § lagen om prisreglering på jordbrukets område.

I motion 1984/85:2168 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 10), att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 12 milj. kr. minskat anslag till Lantbruksnämnderna på 200,781 milj. kr.

I motion 1984/85:2289 av Karl Björzén och Anders Andersson (båda m) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i motion 1984/85:2286, att riksdagen hos regeringen begär förslag om sammanslagning av lantbruksnämnder och skogsvårdsstyrelser.

I motion 1984/85:2304 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om de statliga livsmedelssubventionerna.

I motion 1984/85:2611 av Einar Larsson m. fl. (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att någon ytterligare omfördel-

ning av kostnadsansvaret mellan staten och djurägarna inte får äga rum avseende finansieringen av distriktsveterinärorganisationen.

I motion 1984/85:2742 av Karin Israelsson och Pär Granstedt (båda c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om återbetalning av statens momsintäkter på mat.

Motion väckt med anledning av proposition 1984/85:166

I motion 1984/85:3100 av Lennart Pettersson m. fl. (s) yrkas

1. att riksdagen beslutar uttala att mjölksubventionerna i väsentligt större utsträckning än som nu sker bör användas till att sänka priset på mjölk,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag syftande till att uppnå en för barnfamiljerna förmånligare användning av medel som i budgeten avsätts för mjölksubventioner.

Motioner väckta med anledning av proposition 1984/85:211

I motion 1984/85:3227 av Sten Svensson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av omprövning i finansieringssystemet med djursjukvårdsavgifter.

I motion 1984/85:3228 av Karin Söder m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen beslutar godkänna de i motionen förordade grunderna för reglering av priserna m. m. på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden 1 juli 1985—31 december 1985,

2. att riksdagen beslutar hos regeringen begära initiativ till nya jordbrukspriserförhandlingar hösten 1985 i enlighet med det anförda,

3. att riksdagen beslutar att till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1985/86 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 100 milj. kr. förhöjt förslagsanslag av 3 046 000 000 kr.,

4. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag vad gäller utnyttjande av regleringsmedel för att dämpa priserna på importpotatis,

5. att riksdagen beslutar att avslå förslaget om ändrade regler för buffertzoner,

6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om finansieringen av det utökade Norrlandsstödet,

7. att riksdagen beslutar hos regeringen begära nytt förslag till finansiering av jordbruksstatistiken i enlighet med det anförda,

8. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till höjning av djursjukvårdsavgifterna och att till Bidrag till djurens hälso- och sjukvård anvisa ett reservationsanslag om 45 470 000 kr.

I motion 1984/85:3229 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad

som i motionen anförts om kostnadskompensationen per den 1 januari 1986,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om vissa införselavgiftsmedel och skördeskadeskyddets framtida administration,

3. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om finansiering av samhällets delansvar för överskottsarealen,

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om avvecklingsersättning till kött-, fläsk- och smågrisproducenter,

5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om fördelning av medel från handelsgödsels- och bekämpningsmedelsskatten,

6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om djurens hälso- och sjukvård,

7. att riksdagen beslutar att under anslaget C 8 Administration av permanent skördeskadeskydd m. m. anslå 24 956 000 kr.

I motion 1984/85:3230 av Jan-Eric Virgin m. fl. (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fördelning av medel från handelsgödsels- och bekämpningsmedelsavgiften.

I motion 1984/85:3231 av Börje Stensson m. fl. (fp) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kostnadskompensation per den 1 januari 1986,

2. att riksdagen avslår förslaget om finansieringssättet för statens delansvar för kostnaderna för spannmålsöverskottet,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om användningen av medlen från gödsel- och bekämpningsmedelsavgifterna i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om djurens hälso- och sjukvård,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skördeskadeskyddet,

6. att riksdagen avslår regeringens förslag om finansieringen av kostnaderna för den kvantitet spannmål som åtgår för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten.

I motion 1984/85:3232 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts

1. om finansieringen av överskottsarealens kostnader,

2. om prisreglerande åtgärder på jordbrukets område,

3. om särskilda avgifter på gödsel- och bekämpningsmedel,

4. om bidrag till djurens hälso- och sjukvård.

Inkomna skrivelser

Sveriges veterinärförbund vänder sig i en skrivelse till utskottet mot regeringens förslag om höjning av djursjukvårdsavgiften och hemställer att medel tillförs distriktsveterinärorganisationen enligt lantbruksstyrelsens anslagsframställning. Vidare har nämnden för hemslöjdsfrågor i en skrivelse till utskottet begärt en förutsättningslös utredning inom spånadslinområdet.

Utskottet

Utskottet följer vid sin behandling av regeringens förslag och de olika motionsyrkandena den i propositionen valda dispositionen och tar således först upp de förslag som rör prisregleringen på sockerbetor och socker samt prisregleringen på övriga jordbruksprodukter. Därefter behandlas exporten av livsmedel och de olika anslagsfrågorna m. m. Till den del regeringens förslaget inte närmare kommenteras har det inte föranlett någon erinran från utskottets sida.

Prisregleringen på socker och sockerbetor

Utskottet kan i allt väsentligt biträda regeringens förslag beträffande utformningen av prisregleringen på sockerbetor och socker för tvåårsperioden 1985/86—1986/87. Förslaget bygger på att driften vid samtliga nu existerande sockerbruk bibehålls. Kostnadskompensationen till betodlarna och sockerbolaget samt betodlarnas inkomstfölsamhet bör bestämmas en gång per år efter obundna överläggningar. Överläggningarna avseende regleringsåret 1986/87 bör som jordbruksnämnden har föreslagit äga rum i slutet av år 1985. Som jordbruksnämnden framhåller behöver vissa frågor inom prisregleringen ses över med anledning av ändrade kontraktsvillkor mellan betodlarna och SSA samt övergång till gaseldning vid vissa sockerbruk.

Som anges i propositionen bör det ankomma på regeringen att besluta om den närmare utformningen av prisregleringen under perioden.

Under innevarande prisregleringsperiod har sockerbetsarealen i enlighet med riksdagens beslut (prop. 1982/83:162, JoU 35, rskr. 336) minskats med 500 ha per år med sikte på en areal år 1985 på högst 51 500 ha. Enligt propositionen bör arealen uppgå till högst 51 300 ha både år 1985 och år 1986. Erforderlig kvotering av odlingen bör utgå från nu gällande principer och godkännas av nämnden. Prisavdraget vid överodling bör vara kraftigt.

Vidare föreslås i propositionen oförändrade arealbidrag. Det innebär 500 kr. per ha till odlarna på Gotland, 400 kr. per ha till odlarna på Öland och 200 kr. per ha till de odlare i Småland och Blekinge som levererar betor till bruket i Mörbylånga.

Utskottet biträder de sålunda redovisade förslagen.

Det bör ankomma på regeringen att besluta i dessa frågor under perioden.

Det bör därefter ankomma på regeringen att besluta om kostnadskompensation för SSA under regleringsperioden. Utskottet har ingen erinran mot vad i propositionen anförts i frågan.

Utskottet biträder vidare regeringens förslag om gränsskyddet för socker. Detta innebär att en införselavgift tas ut för importerade kvantiteter under perioden då världsmarknadspriset understiger det fastställda avräkningspriset på socker ur svenska betor. De uppburna medlen bör — liksom hittills — tillföras sockerregleringsfonden.

Likaså biträder utskottet vad i propositionen anförts beträffande regleringsekonomi under regleringsperioden 1985/86—1986/87. Liksom hittills bör även stödet till merkostnaderna för öbruken finansieras inom ramen för regleringen.

Prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker

Sammanlagt innebär regeringens förslag att jordbruket och den del av livsmedelsindustrin som omfattas av jordbruksprisregleringen (främst mejerier och slakterier) genom att prisnivån i prisregleringsledet höjs den 1 juli 1985 tillförs 465 miljoner kr. Beloppets storlek har inte accepterats av Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation.

Jordbruksministern framhåller för sin del att det är ett viktigt mål för regeringens ekonomiska politik att pressa ned inflationen under år 1985 till 3 %. Att pressa ned inflationen är nödvändigt om vi skall kunna fortsätta den ekonomiska återhämtning som inletts under de senaste åren, bibehålla vår internationella konkurrenskraft och bevara konsumenternas köpkraft. Att denna politik lyckas är också av stor betydelse för jordbruket. En fortsatt framgångsrik ekonomisk politik är enligt jordbruksministerns mening en förutsättning för att vi skall kunna komma till rätta med de problem som för närvarande råder inom livsmedelssektorn, inte minst med överskotten av jordbruksprodukter.

Föreliggande förslag innebär att jordbruket får kompensation för ökade kostnader i produktionen och dessutom en inkomstökning med 5 %. Den föreslagna inkomstökningen motsvarar således vad löntagarna får för år 1985. Även i fråga om det totala beloppet ligger jordbruksnämndens förslag inom ramen för det inflationsmål på 3 % som regeringen ställt upp. Utskottet kan därför biträda regeringens förslag.

Förslaget innebär som nämnts att jordbruket och viss förädlingsindustri genom ändrade mittpriser m. m. per den 1 juli 1985 tillerkänns 465 milj. kr. Jordbruksnämnden bör ta upp överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation om fördelning-

en av beloppet på produkter och inkomma med förslag härom till regeringen. Som anförs i propositionen ankommer det på regeringen att besluta i denna fråga.

Vad här anförs innebär att utskottet inte funnit skäl biträda yrkandet i centerns partimotion 3228 av Karin Söder m. fl. att jordbruket under andra halvåret 1985 skall tillföras ytterligare 100 miljoner kr. Sagda motionsyrkande avstyrks alltså (yrkande 3 i motsvarande del). Ej heller anser utskottet att det finns skäl att biträda nyssnämnda motionärens förslag att riksdagen nu skall ta beslut om prisregleringen enbart för perioden den 1 juli — den 30 december 1985 med sikte på att proposition skall föreläggas riksdagen i höst beträffande första halvåret 1986. Även detta förslag (yrkandena 1 och 2 i motionen) bör således lämnas utan bifall.

I fråga om kompensationen per den 1 januari 1986 förordar jordbruksministern i enlighet med jordbruksnämndens förslag ett preliminärt belopp av 348 milj. kr. Nyssnämnda belopp har godtagits av konsumentdelegationen men inte av Lantbrukarnas förhandlingsdelegation. Det definitiva beloppet bör enligt propositionen få fastställas av regeringen på förslag av jordbruksnämnden, som bör ta upp överläggningar om beloppet med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen i slutet av år 1985.

Utskottet förordar att riksdagen godkänner regeringens förslag i vad avser kompensationen till jordbruket och viss förädlingsindustri per den 1 januari 1986. Vid de överläggningar som förutses ske i november/december 1985 bör, som föreslås i propositionen, få tas upp s. k. överhängsfrågor, frågan om fördelningen på produkter, liksom övriga frågor som enligt regeringens förslag bör få återopas vid detta tillfälle. Med hänsyn till det rådande prisstoppet har den prismässiga kostnadsutvecklingen för jordbruket och viss livsmedelsindustri beräknats uppgå till 1,5 % under perioden april — oktober 1985. Från beloppet 348 miljoner kr. bör enligt nu föreliggande förslag göras ett avdrag för ett halvt års produktivitetsutveckling inom livsmedelsindustrin. Den förnyade bedömningen i höst får göras på basis av då tillgängligt material över prisutveckling m. m. och med beaktande av de riktlinjer som tillämpats för övriga företag. Verkan av den senaste ränteförändringen och liknande faktorer kommer här naturligen att vägas in i bilden.

Såväl i moderata samlingspartiets kommittémotion 3229 av Arne Andersson Ljung m. fl. som i motion 3231 av Börje Stensson m. fl. (fp) framhålls att jordbruket måste få kompensation för den verkliga kostnadsutvecklingen enligt det s. k. PM-index under andra halvåret 1985 (beräknad för tiden april — oktober). I den förra motionen påpekas bl. a. att det är omotiverat att med hänvisning till ett prisstopp som inträffat efter det uppgörelse träffats vägra livsmedelsindustrin kompensation för inträffade löneökningar. I den moderata motionen kritiserar också att jordbruket ej fått kompensation för höjda lantarbetarlöner. Enligt folkpartimotionen är

det uppenbart att det nuvarande förhandlingssystemet lider av brister, vilket inte minst framgår av att parterna denna gång inte kunnat enas. En utgångspunkt i PM-index skulle enligt ifrågavarande motionärer skapa bättre förutsättningar för att parterna skall komma överens.

I fråga om kompensationsmetod vill utskottet erinra om att utskottet helt nyligen vid behandlingen av proposition 1984/85:166 om livsmedelspolitiken anslöt sig till regeringens förslag att den av riksdagen förra året fastställda ordningen med obundna överläggningar om priserna på jordbruksprodukter bör bibehållas (JoU 1984/85:33). Som därvid framhölls skall övergången till denna ordning ses som ett led i regeringens strävan att bekämpa inflationsutvecklingen och minska riskerna för en ur jordbrukets synvinkel ogynnsam kostnadsutveckling på produktionsmedel. I sådana överläggningar kan även andra faktorer än kostnadsutvecklingen beaktas, t. ex. marknadsförhållandena och förhållandena i jordbruket och samhällsekonomin i övrigt. Hänsyn kan också tas till angelägenheten av att kunna begränsa jordbrukets starka beroende av importerade produktionsmedel för att därigenom minska sårbarheten vid en avspärrning. Som jordbruksministern i nämnda sammanhang framhöll är det orimligt att tolka innebörden av en ordning med obundna överläggningar så, att jordbruket därmed inte längre skulle få någon kompensation för ökade kostnader.

Utskottet har inte funnit skäl ändra ståndpunkt i denna fråga och föreslår därför att motionerna 3229 (m) och 3231 (fp) avslås i motsvarande delar (båda i vad avser yrkande 1).

Det särskilda etableringsstödet, som syftar till att underlätta generationsskifte och till att nystartade jordbrukare skall kunna etablera sig föreslås få utgå även under regleringsåret 1985/86. Utgifterna härför har av lantbruksstyrelsen beräknats till 40 milj. kr. Lantbrukarnas förhandlingsdelegation har inte accepterat att mer än 32 milj. kr. får utgå om jordbruksministerns förslag läggs till grund för kompensationen. Jordbruksnämnden föreslår därför att 32 milj. kr. får utgå för etableringsstöd inom den ram som tilldelas jordbruket.

Utskottet biträder regeringens förslag. Liksom hittills bör de medel som åtgår för etableringsstöd få finansieras inom ramen för jordbruksprisregleringen. Det bör få ankomma på regeringen att besluta i denna fråga. Utskottets tidigare redovisade ställningstagande till yrkandet i motion 3228 (c) om att jordbruket skulle tillföras ytterligare 100 miljoner kr. utöver regeringens förslag innefattade bl. a. att ett i samma motion framfört förslag om att 8 miljoner kr. av sistnämnda belopp skulle användas för att öka anslaget till etableringsstöd ej ansetts kunna bifallas.

I propositionen framläggs vissa förslag rörande räntestödet som bl. a. innebär att stödet enligt förslag av LRF och lantbruksstyrelsen bör avvecklas enligt fastställd plan, dock med ett års förskjutning för norra Sverige. Utskottet biträder förslagen rörande räntestödet.

Utskottet biträder vidare regeringens förslag att avvecklingsersättningen till äldre mjölkproducenter bibehålls under regleringsåret 1985/86.

Av propositionen framgår att jordbruksnämnden i likhet med LRF föreslagit att möjlighet ges att införa avvecklings- eller uppehållsersättning även för producenter inom kött- och fläsk/smågrisproduktionen. Medel härför förutsätts utgå från delposten produktionsanpassningsåtgärder.

Jordbruksministern framhåller att det allmänt sett är angeläget att näringen ges möjligheter till att vidta behövliga åtgärder för anpassning av produktionen. Några konkreta förslag till åtgärder av det slag jordbruksnämnden tagit upp för produktionsanpassning i fråga om kött- och fläskproduktionen föreligger enligt propositionen inte.

Enligt motion 3229 (m) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att jordbruksnämnden bör få möjlighet att använda medel för låginkomstsatsning även för en avvecklingsersättning till kött-, fläsk- och smågrisproducenter.

Utskottet anser i likhet med jordbruksministern att det bör ankomma på regeringen att ta ställning när konkreta förslag i förevarande fråga redovisats. Som nyss nämnts föreligger ännu inte några sådana förslag. Motionen avstyrks därför i denna del (yrkande 4).

Jordbruksnämnden har tagit upp vissa frågor rörande prisregleringen på olika produkter m. m. Bland dessa märks bl. a. ett förslag om importstödande åtgärder vid brist på potatis och ett förslag om temporärt avskaffande av buffertzoner för nötkött och fläsk.

Vid påtaglig brist på potatis i Sverige och samtidig brist ute i Europa tenderar priserna att stiga mycket kraftigt. En dämpning av prisutvecklingen i Sverige kan i sådana lägen vara möjlig om en begränsad subventionering och samordning vidtas vid import.

Jordbruksnämnden föreslår därför att nämnden bemyndigas att ge regleringsföreningen Sveriges Potatisintressenter (SPI) möjlighet att vid påtagliga bristsituationer genom olika åtgärder försöka påverka importen så att utvecklingen av priserna i Sverige dämpas samt att använda högst 5 miljoner kr. av SPI:s regleringsmedel för detta ändamål.

Vad gäller prisregleringssystemet för nötkött och fläsk kan det vid den marknadssituation för nötkött och fläsk som för närvarande råder enligt jordbruksnämndens mening vara motiverat med en något större prisrörlighet än tidigare. Skäl finns därför att nu under ett år prova ett system utan buffertzongränser och att samtidigt krympa prisgränserna till 95 % resp. 105 % av mittpriserna. Nämnden föreslår därför att under regleringsåret 1985/86 ett sådant system provas.

Utskottet vill framhålla att det ankommer på regeringen att besluta i dessa frågor. Jordbruksministern nämner i propositionen för riksdagens information att han har för avsikt att föreslå regeringen att besluta i enlighet med jordbruksnämndens förslag. Utskottet har för sin del inte något att erinra mot vad jordbruksministern sålunda anför. Detta innebär

bl. a. att utskottet inte finner anledning påfordra någon riksdagens vidare åtgärd med anledning av de i motion 3228 (c) framförda yrkandena om att de båda föreliggande förslagen från jordbruksnämnden bör avslås. Motionen avstyrks således i motsvarande delar (yrkandena 4 och 5).

I proposition 1984/85:166 om livsmedelspolitiken föreslog regeringen att samhället under en femårsperiod tar ett delansvar för överskottsarealens kostnader. Jordbruksministern tar nu upp frågan om finansieringen av samhällets delansvar. Som han anförde i sin anmälan till nämnda proposition bör en totalfinansiering av samhällets kostnader ske. Denna bör ske inom jordbrukssektorns ram. Mot denna bakgrund föreslår jordbruksministern att samhällets delansvar finansieras genom att det beräknade beloppet, 160 miljoner kr., tas ut i form av prishöjningar per den 1 januari 1986. Det bör få ankomma på regeringen att besluta i frågan. Jordbruksministern avser att senare föreslå regeringen att uppdraga åt jordbruksnämnden att efter överläggningar med Lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen lämna förslag om hur beloppet skall tas ut och användas för ifrågavarande ändamål.

I motionerna från såväl moderata samlingspartiet, folkpartiet som vänsterpartiet kommunisterna tar man avstånd från tanken på att samhällets delansvar för överskottsarealens kostnader skall finansieras genom prishöjningar på jordbruksprodukterna och anser att kostnaderna i stället bör belasta statsbudgeten. Samma tanke förs fram i centerpartimotionen.

Utskottet vill erinra om att utskottet vid behandlingen av propositionen om livsmedelspolitiken vände sig mot att finansieringen av samhällets andel av överskottsarealens kostnader skall ske genom t. ex. minskade livsmedelssubventioner eller prispåslag med avräkning av mervärdeskatteeffekterna på prishöjningarna. Enligt utskottets mening kunde åtskilliga invändningar, bl. a. av principiell natur, riktas mot ett förslag i denna riktning. Utskottet har inte ändrat uppfattning härvidlag utan föreslår som i sitt tidigare avgivna betänkande 1984/85:33 om livsmedelspolitiken att samhällets andel av angivna kostnader får belasta statsbudgeten. Detta innebär att utskottet avstyrker propositionen på nu förevarande punkt och tillstyrker bifall till motionerna 3229 (m) yrkande 3, 3231 (fp) yrkande 2 och 3232 (vpk) yrkande 1.

I motion 2167 av Rune Backlund m. fl. (c) föreslås att riksdagen beslutar befria gödselmedlet P 17 från avgifter enligt 7 § lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område. Enligt motionen består ifrågavarande gödselmedel av svensk apatit som inte innehåller för mark eller växter skadliga syror. Jämfört med superfosfaten innehåller medlet nästan inga tungmetaller. Medlet är vidare svårslösligt vilket minskar urlakningen.

Utskottet vill erinra om att riksdagen år 1982 genom en ändring i lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område bemyndigade regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, statens jordbruksnämnd att ta ut en avgift på handelsgödsel. Avgiften tas ut vid inhemsk tillverkning

och vid import. Enligt riksdagsbeslutet skall influtna avgiftsmedel användas inom jordbruksprisregleringen. Enligt 25 § ifrågavarande lag får regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, statens jordbruksnämnd medge befrielse från avgift eller återbetalning av avgift.

Frågan om befrielse från den i motionen åsyftade avgiften är enligt vad utskottet inhämtat föremål för prövning inom regeringskansliet med anledning av ingiven framställning härom.

Med hänsyn till vad nu anförts finner utskottet inte skäl förorda någon riksdagens vidare åtgärd med anledning av motionen. Den avstyrks således.

I motion 2030 anför Elver Jonsson och tredje vice talman Karl Erik Eriksson (båda fp) att det sedan många år har skett handel med hö och stråfoder mellan Sverige och Norge främst i gränstrakterna i Dalsland och Värmland. Samtidigt som det finns ett stort överskott av hö på den svenska sidan och intresserade köpare på den norska är handeln emellertid starkt begränsad genom den importkvot som gäller för närvarande. På svenska sidan finns det tusentals ton prima hö som skulle vara avsättningsbara till köpare inom närhåll på den norska sidan. Enligt motionärernas mening är det angeläget att berörda svenska myndigheter snabbt agerar mot onödiga inskränkningar i den traditionella gränshandeln med foder mellan Sverige och Norge. En fri handel kommer både de svenska jordbrukarna till godo samt är gynnsam för vår handelsbalans.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att gränshandeln mellan Sverige och Norge med hö och annat stråfoder är av betydelse för åtskilliga lantbrukare på ömse sidor om gränsen. Det är därför önskvärt att ifrågavarande gränshandel inte i onödan drabbas av några inskränkningar. Enligt vad utskottet erfarit är bakgrunden till den tillfälliga importbegränsningen det norska jordbrukets överproduktion på animalier. En obegränsad import har ansetts försvåra eller omöjliggöra en styrning mot en bättre balans mellan produktion och konsumtion. Från svensk sida har markerats den principiella ståndpunkten att denna traditionella handel skall vara fri. De svenska lantbrukarna har genom LRF förklarat sig beredda att godta en tillfällig begränsning av den svenska exporten av hö till Norge på en nivå som med 5 000 ton understiger en överenskommen kvot för innevarande kvotår om 25 000 ton. Denna kvantitet ligger enligt uppgift historiskt sett högt, om man bortser från de senaste årens mycket kraftiga exportökning för hö till Norge. Utvecklingen följs emellertid noga, och krav på en avveckling av restriktionerna kommer att framföras så snart förutsättningarna härför anses föreligga. Utskottet finner det under angivna förhållanden inte påkallat med något särskilt uttalande från riksdagens sida med anledning av motionen. Den avstyrks alltså.

Enligt motion 634 av Jan Hyttring och Rune Torwald (båda c) bör ett omedelbart importförbud för hampfrö införas. Det framhålls i motionen att hampfrö, som saluförs som fågelmat i praktiskt taget samtliga livsme-

delsbutiker, också utnyttjas för odling av växten *Cannabis sativa* L, av vilken det är lätt att framställa hasch, marijuana och cannabisolja. Motionärerna påpekar att många alternativ för fågelmat föreligger utan inblandning av hampfrö.

Från jordbruks- eller viltvårdssynpunkt finner utskottet att det knappast föreligger något skäl för att påyrka förbud mot import av hampfrö. En eventuell reglering av sagda import torde falla inom ramen för narkotikalagstiftningen. Utskottet vill härvidlag erinra om att regeringen hösten 1984 förelade riksdagen förslag om en samordnad och intensifierad narkotikapolitik (prop. 1984/85:19). Förslagen avsåg en rad åtgärder för att dels hindra införsel och spridning av narkotika, dels förbättra det förebyggande arbetet och skapa en mer heltäckande vård- och behandlingskedja. I sammanhanget presenterades ett samlat program som innehöll såväl helt nya som redan realiserade satsningar och omfördelningar av befintliga resurser inom bl. a. tull, polis och socialtjänst. Det får förutsättas att behovet av åtgärder av den typ motionärerna föreslår beaktas av vederbörande myndigheter utan något särskilt uttalande härom från riksdagens sida. Motionen bör därför i detta sammanhang lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Export av livsmedel

Enligt jordbruksministerns mening bör det nuvarande organet för främjande av exporten av högförädlade livsmedel inom Sveriges exportråd ombildas och utgöra ett centralt organ med uppgift att främja exporten av svenska livsmedel, såväl råvaror från jordbruket, trädgårdsnäringen och fisket som mera bearbetade livsmedel. Det nya organet bör tillhandahålla de uppgifter om exportmarknaderna och den service som företagen behöver för en framgångsrik exportsatsning.

I begränsad utsträckning bör också ekonomiskt stöd kunna lämnas till marknadsföringsaktiviteter. Stödet bör emellertid inte få avse subventionering av produkter. Organet bör vara en del av Sveriges exportråd och få del av dess samlade resurser både i Sverige och utomlands. De ekonomiska resurserna för de åtgärder som förordas bör utgöras av dels medel som företagen betalar för utförda tjänster, dels medel som tillförs kollektivt av de näringsgrenar som har intresse av verksamheten, dels ock medel som exportrådet inom ramen för sina resurser tilldelar verksamheten.

För budgetåret 1985/86 bör staten av prisregleringsmedel utanför den s. k. fördelningsplanen tillskjuta 1,5 milj. kr. Jordbruksministern har därvid förutsatt att jordbruket tillskjuter minst samma belopp av prisregleringsmedel inom fördelningsplanen. Enligt vad jordbruksministern har inhämtat kommer Sveriges exportråd att tillskjuta ett belopp som motsvarar vad som tillförs av prisregleringsmedel. Detta innebär sammantaget att minst 6 milj. kr. kommer att stå till förfogande för verksamheten under budgetåret 1985/86.

De i propositionen sålunda gjorda uttalandena på denna punkt föranleder ingen erinran från utskottets sida. Som anförs i propositionen ankommer det på regeringen eller efter dess bemyndigande på Sveriges exportråd att besluta om den närmare organisationen av främjandeorganet.

Införselavgiftsmedel m. m.

I följande tabell redovisas användningen av införselavgiftsmedel m. m. under regleringsåret 1983/84 liksom också en beräkning av införselavgiftsmedel som inflyter under regleringsåren 1984/85 och 1985/86. I tabellen redovisas även regeringens förslag till användning av införselavgiftsmedlen för regleringsåret 1985/86.

Huvudsaklig medelsdisposition av införselavgiftsmedel m. m. regleringsåren 1983/84, 1984/85 och 1985/86

| | 1983/84 1 000-tal kr. | 1984/85 1 000-tal kr. prel. | 1985/86 1 000-tal kr. prel. |
|---|-----------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|
| <i>Inkomster</i> | | | |
| Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter | 25 342 ¹ | 18 855 ² | 0 |
| Under resp. regleringsår influtna införselavgifter | | | |
| exkl. fodermedel | 318 109 | 285 000 | 305 000 |
| fodermedel | 173 048 | 230 000 | 250 000 |
| Summa | 516 499 | 533 855 | 555 000 |
| <i>Utgifter</i> | | | |
| a) Av medel inom fördelningsplanen | | | |
| Svensk spannmålshandel | 2 000 | 77 000 | |
| Sveriges potatisintressenter | 29 500 | 29 500 | |
| Sveriges oljeväxtintressenter | 0 | 0 | |
| Svensk kötthandel | 10 798 | 56 202 | |
| Svensk kötthandel, utbyteshandel | 50 000 | 50 000 | |
| Föreningen för mejeriprodukter | 167 000 | 97 000 | |
| Svensk ägghandel | 75 000 | 68 000 | |
| Regleringskassan för fågelkött | 3 700 | 4 500 | |
| Regionalt kostnadsbidrag norra Sverige | | | |
| — mjölk | 45 500 | 20 500 | |
| — kött | 5 000 | 5 000 | |
| — ägg | 1 700 | 1 700 | |
| Upplyningsverksamhet och utvecklingsarbete | 10 850 | 10 500 | |
| Djurhälsovård, kontrollverksamhet m. m. | 29 000 | 29 575 | |
| Stöd till odling av konservärter och andra köksväxter | 4 500 | 4 500 | |
| Stöd till odling av bruna bönor | 1 700 | 1 700 | |
| Stöd till odling av vallväxtfrö | 2 000 | 8 000 | |
| Fonden för kollektiva åtgärder inom odlingen | 500 | 500 | |
| Sveriges exportråd | 1 500 | 1 500 | |
| Sveriges potatisodlares riksförbund | 0 | 2 780 | |
| Reserv till jordbruksnämndens förfogande | 0 | 28 743 | |
| Summa | 440 248 | 497 200 | 517 200³ |
| <i>Härefter kvarstående införselavgiftsmedel</i> | 76 251 | 36 655 | 37 800 |

¹ Ränta 1982.

² Ränta 1983 och 1984 samt ej utnyttjade medel Prisåterbäring pålstdjursuppfödare 1983/84.

³ Förslag till preliminär fördelning av medel inom fördelningsplanen lämnas av jordbruksnämnden i juni månad.

| | 1983/84 1 000-tal kr. | 1984/85 1 000-tal kr. prel. | 1985/86 1 000-tal kr. prel. |
|---|-----------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|
| b) Av medel <i>utanför fördelningsplanen</i> ⁴ | | | |
| Utbyteshandel nötkött, öststaterna | 20 318 | 20 000 | 20 000 |
| Utbyteshandel kött och fläsk | 0 | 0 | 0 |
| Pristillägg får- och lammkött | 16 328 | 16 500 | 8 500 |
| Svensk matpotatiskontroll | 5 378 | 5 739 ⁵ | 5 500 |
| Sveriges potatisodlares riksförbund | 2 799 | — | — |
| Bidrag till Stiftelsen för ackordhåstorganisationens bevarande | 475 | 475 | 475 |
| Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde | 300 | 300 | 300 |
| Prisåterbäring till pålstdjursuppfödare | 6 000 | — | — |
| Stöd till odling av vallväxtfrö | 6 000 | — | — |
| Fonden för kollektiva åtgärder inom bi-odlingen | 300 | 500 | — ⁶ |
| Kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk | 300 | — | — |
| Restitution av införselavgifter för styckningsdetaljer av kött och fläsk samt av införselavgifter för ost | 29 795 | — | — |
| Stöd till maltproduktionen | 2 000 | 3 000 | 3 000 |
| Sveriges exportråd | 1 500 | 1 500 | 1 500 |
| Kostnader för statistik på jordbrukets område | — | — | 8 000 |
| Summa | 91 493 | 48 014 | 47 275 |
| Summa utgifter | 531 741 | 545 214 | 564 475 |
| Årets saldo | -15 242 | -11 359 | -9 475 |
| Akkumulerat saldo vid utgången av resp. regleringsår | -35 835 | -47 194 | -56 669 |

⁴ *Anmärkning:* Budgetåren är inte jämförbara på grund av att vissa poster från 1983/84 utgått 1984/85. Sålunda finansieras fr. o. m. detta budgetår posterna Sveriges potatisodlares riksförbund och Stöd till odling av vallväxtfrö av medel inom fördelningsplanen. Posten Restitution av införselavgifter för styckningsdetaljer av kött och fläsk samt av införselavgifter för ost bokförs fr. o. m. samma budgetår som ett avdrag på införselavgifter på slaktvaror resp. mjölk- och mejeriprodukter. Posterna Prisåterbäring till pålstdjursuppfödare och Kollektiva åtgärder inom odlingen av konsumtionsfisk slutligen finansieras inom spannmålsregleringen samt som restitution av införselavgifter.

⁵ Härav avser 323 000 kr. tilläggsanslag för täckande av lönehöjningar under 1984/85.

⁶ 500 000 kr. föreslås tas ur sockerfonden.

Utskottet har inte något att erinra mot vad i propositionen anförts rörande införselavgiftsmedlens disposition under regleringsåren 1983/85 och 1984/85.

Enligt propositionen bör fördelningsplanen för regleringsåret 1985/86 omfatta 267,2 milj. kr. jämte inflytande fodermedelsavgifter, vilket totalt ger 517,2 milj. kr. Utskottet biträder regeringens förslag.

Beträffande medelsbehovet under regleringsåret 1985/86 för de ändamål som bör täckas av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen för innevarande regleringsår disponeras medel för pristillägg för får- och lammkött med högst 330 öre per kg. Nämnden föreslår ett oförändrat pristillägg, vilket beräknas innebära en kostnad av 16,5 milj. kr. Enligt jordbruksministerns mening bör ett belopp motsvarande 8,5 milj. kr. dis-

poneras för pristillägg på får- och lammkött, vilket innebär ett pristillägg av ca 170 öre per kg. Samtidigt föreslås att för statistik på jordbrukets område bör anvisas ett belopp av 8 milj. kr., vilket bör tas upp som inkomst under anslaget Administration av permanent skördeskadeskydd m. m.

I centermotionen 3228 anför motionärerna att de inte kan godta att subventionen på får- och lammkött minskas med 8 milj. kr. och att beloppet används för att täcka kostnader för insamling av skördestatistik. Förslaget bör avslås och medel anvisas på vanligt sätt, varvid också möjligheterna att rationalisera verksamheten bör prövas. Även i den moderata motionen 3229 vänder man sig mot att administrationen av skördeskadeskyddet på förslaget sätt delvis skall bekostas av införselavgiftsmedel och föreslår i stället en uppräknig av anslaget för ändamålet med 8 milj. kr. utöver regeringens förslag.

Utskottet kan för sin del ansluta sig till regeringens förslag i förevarande avseende. I rådande budgetläge är det nödvändigt att utnyttja resurserna så ändamålsenligt som möjligt. Den av regeringen förordade ändringen i medelsdispositionen bör enligt utskottets mening mot angiven bakgrund anses godtagbar. Utskottet föreslår därför att motionerna 3228 (c) och 3229 (m) i vad avser finansieringen av jordbruksstatistiken bör lämnas utan vidare åtgärd av riksdagen.

I fråga om de övriga ändamål som enligt propositionen bör täckas med medel utanför fördelningsplanen har utskottet inte något att erinra mot regeringens förslag.

Utskottet ansluter sig likaså till de i propositionen gjorda bedömningarna i fråga om behovet av rörliga krediter m. m. i riksgäldskontoret för olika ändamål under nästkommande budgetår.

Övrigt

I syfte att uppnå en från hälso- och miljösynpunkt nödvändig minskad användning av gödsel- och bekämpningsmedel föreslog regeringen våren 1984 (prop. 1983/84:176) införandet av särskilda avgifter på sådana medel fr. o. m. den 1 juli 1984. Avgiften på handelsgödsel skulle motsvara 5 % av försäljningsvärdet och avgiften på bekämpningsmedel 4 kr. per kg verksam beståndsdel.

Riksdagen beslutade att avgifterna skall tas ut enligt regeringens förslag (SkU 1983/84:47, rskr. 383). Riksdagen gav vidare regeringen till känna att de influtna medlen borde användas till utökade insatser i fråga om forskning, rådgivning och miljöförbättrande åtgärder.

Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) har regeringens uppdrag att senast den 1 juni 1985 redovisa bl. a. nuläget i fråga om forskning rörande alternativa produktionsformer inom jordbruket och trädgårdsnäringen. SJFR skall därvid inkomma med förslag till ett sammanhållet forskningsprogram på området.

Utskottet vill erinra om att frågan om alternativa produktionsformer var en av dem som ägnades ingående uppmärksamhet i samband med 1984 års forskningspolitiska riksdagsbeslut, såvitt avsåg jordbruksutskottets område. Det framhölls i nämnda sammanhang att de problem vi står inför när det gäller de nuvarande produktionsformernas risker för hälsa och miljö är av den art och omfattning att vi allvarligt måste överväga möjligheterna till sådana produktionsformer som med bibehållande av hög effektivitet motverkar dessa risker. Som beslutsunderlag måste vi bl. a. skaffa oss ökade och bättre kunskaper om alternativ till dagens produktionsformer. Det borde ske genom en samlad och medveten satsning på FoU-arbete rörande sådana alternativ.

Det forskningsprogram som SJFR fått i uppdrag att lägga fram skall utgöra underlaget för bl. a. utformningen av vår jordbruksproduktion i fortsättningen. Avsikten med att ge forskningsrådet uppdraget har varit att få förevarande angelägna forskningsområde närmare definierat. Programmet skall vidare kunna ge underlag för en bedömning var önskemål om förstärkta resurser är mest motiverade.

Utskottet vill för egen del starkt understryka vikten av att det snarast möjligt skapas erforderligt underlag för berörda forskningsorgans och myndigheters beslut i fråga om prioriteringar mellan olika åtgärder inom forskningen rörande alternativa produktionsformer inom jordbruket och trädgårdsnäringen.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 3229 och motion 3230 av Jan-Eric Virgín m. fl. (m) samt i partimotion 3231 (fp) liksom i vänsterpartiet kommunisternas partimotion 3232 riktas kritik mot att regeringen ännu inte framlagt något förslag rörande den närmare användningen av influtna medel av handelsgödsel- och bekämpningsmedelsavgifter. De moderata motionärerna anser i och för sig att ifrågavarande avgifter snarast bör avskaffas. I avvaktan härpå bör riksdagen nu kunna fatta beslut om att inflytande medel skall användas till bl. a. utbyggnad av gödselvårdsanläggningar i miljöförbättrande syfte. Även folkpartimotionen innehåller krav på att riksdagen redan nu tar ställning till hur en del av avgiftsmedlen skall användas. Motionärerna föreslår sålunda att medel bl. a. bör ställas till lantbruksuniversitetets förfogande för forskning inom områden av stor betydelse för alternativ odling och möjligheter att minska jordbrukets miljöpåverkan. Vidare anser motionärerna att medel bör ställas till naturvårdsverkets förfogande för bidrag till fortsatt hävd av nedläggningshotad betesmark av stort allmänt värde. Enligt vpk-motionen är det klart otillfredsställande att frågan om avgiftsmedlens användning åter skjuts på framtiden. Motionärerna, som dock utgår från att förslag kommer att läggas fram i början av nästa riksmöte, föreslår redan nu vissa åtgärder som bör kunna finansieras med angivna medel. Sålunda måste det enligt motionärernas mening ses som mycket angeläget att åtgärder snabbt vidtas för att rådgivning i alternativ odling skall bli tillgänglig på alla

lantbruksnämnder. Vidare bör skapas en särskild fond för att därigenom underlätta en omläggning av jordbruksdriften till en alternativ odlingsform.

Utskottet finner att de i motionerna framförda förslagen i och för sig är välmotiverade och att de även står i god överensstämmelse med de allmänna riktlinjer för avgiftsmedlens användning som riksdagen angivit. Som framgår av den föregående redogörelsen kan emellertid beslutsunderlaget, när det gäller inriktning på specifika insatser, väntas bli väsentligt bättre när SJFR:s förslag framlagts, vilket beräknas ske inom de närmaste dagarna. I avvaktan härpå finner sig utskottet inte nu böra förorda någon riksdagens vidare åtgärd med anledning av ifrågavarande motionsyrkanden. I enlighet härmed avstyrker utskottet motionerna 3229 (m) yrkande 5, 3230 (m), 3231 (fp) yrkande 3 och 3232 (vpk) yrkande 3.

I det föregående har utskottet avstyrkt förslaget i motion 3228 (c) att 100 milj. kr. utöver regeringens förslag skulle tillföras jordbruket under andra halvåret 1985. Därigenom saknar det i samma motion framlagda förslaget att utnyttja influtna avgifter på handelsgödsel och bekämpningsmedel som finansieringskälla aktualitet. Motionen avstyrks således även på denna punkt (yrkande 3 i motsvarande del).

Utskottet har tidigare vid sin behandling av proposition 1984/85:166 om livsmedelspolitiken tillstyrkt regeringens förslag att de kvantiteter spannmål som åtgår för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten bör ingå i den prisreglerade volymen. Kostnaderna för dessa åtaganden bör enligt nu framlagd proposition finansieras från biståndsanslagen. Utskottet har för sin del inte något att erinra häremot och tillstyrker alltså regeringens förslag i förevarande avseende. I motion 3231 (fp) framlagt avslagsyrkande bör i enlighet härmed avslås.

Anslagsfrågor

I propositionen tas upp anslag rörande lantbruksnämnderna, prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, skördeskadeskyddet, djurens hälso- och sjukvård och växtförädlingen. Utskottet, som behandlar anslagen i den ordning de redovisas i propositionen, tar i samband härmed upp vissa motionsvis väckta förslag i närliggande frågor.

I sin anslagsframställning beträffande *lantbruksnämnderna* för budgetåret 1985/86 har lantbruksstyrelsen redovisat ett huvudförslag som omfattar budgetåren 1985/86—1987/88. Styrelsen har redovisat att nedskärningar vid en tillämpning av huvudförslaget bör fördelas på de tre åren med 2,2 resp. 1 %. Enligt jordbruksministerns bedömning bör det vara möjligt att tidigarelägga en del av dessa utgiftsbegränsningar. Viare bör verksamheten få tillföras även de inkomster som överstiger 16 milj. kr. Vidare har beräknats 0,4 milj. kr. för vissa uppgifter inom det ekonomiska försvaret.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens anslagsberäkning och förordar med hänvisning till i propositionen redovisad sammanställning att till Lantbruksnämnderna för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 219 197 000 kr. Den i motion 2168 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vid årets början yrkade minskningen av anslaget med 12 milj. kr. bör alltså inte ske.

I motion 1078 begär Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (båda c) att ytterligare en trädgårdskonsulenttjänst tillförs Gävleborgs och Kopparbergs län. Motionärerna påpekar att de båda länen för närvarande delar på en sådan tjänst. Inte minst mot bakgrund av de långa avstånden anser motionärerna detta vara för litet.

Utskottet får erinra om att det ankommer på lanthushållningen att vid sin fördelning av de medel som anvisas för verksamheten prioritera rådgivningsresurserna så att insatserna kan väntas få störst effekt. Utskottet, som utgår från att man från lanthushållningens sida har sin uppmärksamhet riktad på det förhållande som berörs i motionen, finner mot bakgrund av det anförda inte att motion 1078 (c) bör föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd, såvitt nu är i fråga (yrkande 2).

I motion 2162 av Christer Skoog (s) hemställs att riksdagen uttalar sig för att en tjänst som konsulent för pälsdjursnäringen i Blekinge inrättas med placering vid minkcentret i Sölvesborg. Ifrågavarande befattningshavare skulle bl. a. svara för viss rådgivningsverksamhet som komplettering till planerad gymnasieutbildning på området.

Utskottet får med anledning härav erinra om att riksdagen de båda senaste åren haft att pröva motsvarande yrkanden. Det har i nämnda sammanhang framhållits att pälsdjursuppfödningen enligt gällande regler ej räknas till jordbruksproduktionen och därför inte faller inom ramen för lanthushållningens normala rådgivningsverksamhet. I sammanhanget har vidare nämnts att det inom ramen för utvecklingsfondens verksamhet bör vara möjligt att pröva frågor av det slag som anges i motionen. Motionerna har avslagits av riksdagen (JoU 1982/83:24 och 1983/84:37).

Även om utskottet för sin del inte finner att någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida påfordras med anledning av motionen vill utskottet understryka det angelägna i att lanthushållningen i sin planering av rådgivningsverksamheten ha sin uppmärksamhet riktad på frågan om pälsdjursuppfödning.

Enligt motion 1392 av Karin Flodström m. fl. (s) bör regeringen utfärda föreskrifter så att lanthushållningarna utsträcker sin rådgivning och utbildning till "alternativa odlare".

Utskottet finner i och för sig önskvärt att samtliga lanthushållningar erhåller erforderlig kompetens att jämväl svara för rådgivningen rörande alternativa produktionsformer. Under hänvisning till vad utskottet i det föregående anförts beträffande användningen av vissa avgiftsmedel för

bl. a. sådan rådgivning som här avses föreslår utskottet emellertid att riksdagen lämnar motionen utan vidare åtgärd.

I motion 2289 av Karl Björzén och Anders Andersson (båda m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om sammanslagning av lantbruksnämnder och skogsvårdsstyrelser. I sin i motion 2286 lämnade motivering till förslaget anför motionärerna att lantbruksnämndernas och skogsvårdsstyrelsernas arbetsuppgifter ofta går i varandra. Som remissinstanser handlägger de ofta samma ärenden. En sammanslagning av dessa myndigheter skulle därför minska dubbelarbete och medföra besparingar. Till dessa sammanslagna myndigheter kunde lämpligen samtidigt från länsstyrelsernas naturvårdsenheter överföras de areella miljö- och naturvårdsfrågor, som hör nära samman med jord- och skogsbruk, anser motionärerna.

Enligt utskottets mening utgör den i propositionen förordade samverkan mellan de regionala länsmyndigheterna i fråga om den administrativa verksamheten och ADB-användningen ett viktigt led i strävandena att åstadkomma besparingar inom myndigheterna. Den föreslagna försöksverksamheten i fråga om utökad samverkan mellan lantbruksnämnden och skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län torde kunna ge värdefulla erfarenheter som underlag för vidare beslut i frågan.

Ett väsentligt syfte med motion 2289 (m) synes härigenom uppfyllt. Utskottet föreslår att riksdagen i avvaktan på resultatet av bl. a. ovan berörda försöksverksamhet lämnar motionen utan vidare åtgärd.

Under anslaget till *prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* anvisas medel för olika prisreglerande åtgärder. Från anslaget bestrids kostnaderna för livsmedelssubventioneringen. Vidare utgår medel till låginkomstsatsningen, avbytarverksamheten och andra sociala satsningar inom jordbruket samt medel som ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Från anslaget bestrids även vissa kostnader för prisutjämning.

För nästa budgetår beräknas anslaget till 2 946 milj. kr. Av beloppet avser 2 475 milj. kr. livsmedelssubventioner för mjölk. Subventionseffekten på konsumentpriset vid oförändrade öresmarginaler i handeln är ca 2:10 kr. per liter.

För låginkomstsatsning m. m. inom jordbruket beräknas i enlighet med jordbruksnämndens förslag 435 milj. kr.

I proposition 1984/85:166 om livsmedelspolitiken anförde jordbruksministern att det ökade prisstödet till jordbruket i norra Sverige på ca 22 milj. kr. för budgetåret 1985/86 borde finansieras genom en minskning av vissa budgetmedel som anslagits till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. I enlighet härmed föreslås nu en minskning av posten Ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen med 22 milj. kr. Detta förslag innebär, vid oförändrade öresmarginaler i efterföljande led, en prishöjning med inemot 2 öre per liter mjölk i konsumentledet.

I enlighet med sitt tidigare avstyrkande av förslaget i centermotionen 3228 om ytterligare medel till jordbruket under nästa halvår förelår utskottet att motionen avslås, såvitt avser uppräknig av detta anslag för ändamålet (yrkande 3 i motsvarande del). Då utskottet i övrigt inte har någon erinran mot den i propositionen redovisade anslagsberäkningen under förevarande punkt förordrar utskottet sålunda att anslaget för nästa budgetår förs upp med 2 946 milj. kr.

Det sagda innebär att utskottet avstyrker det yrkande om minskning av livsmedelssubventionerna som lagts fram i motion 2304 (m) yrkande 2. Likaså avstyrks de yrkanden om ökning av livsmedelssubventionerna som framförts i vpk-motionerna 1643 yrkande 1 och 3232 yrkande 2 i motsvarande del samt i motion 2742 (c).

Utskottets ställningstagande innebär också att motionerna 3228 (c) och 3232 (vpk) avstyrks, såvitt desamma avser posten Ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen (yrkandena 6 resp. 2 i motsvarande del).

I motion 3100 av Lennart Pettersson m. fl. (s) påtalas att mjölksubventionerna som de utformats i praktiken haft en mindre återhållande effekt på priset på konsumtionsmjölk än på andra mejeriprodukter. Motionärerna framhåller att den sneda prisutveckling som blivit följden inte åsyftades när beslutet om mjölksubventionernas införande togs på sin tid. En utredning bör därför snarast tillsättas med uppdrag att komma med förslag till hur mjölksubventionerna verkligen skall leda till ett för barnfamiljerna angeläget sänkt mjölkpris och inte till låga relativpriser på andra mejeriprodukter, såsom smör och ost där fullgoda alternativ finns på marknaden.

Utskottet vill för egen del understryka att angelägenheten av att hålla nere priset på konsumtionsmjölk är det avgörande motivet för bibehållandet av livsmedelssubventionerna. Det är därför givetvis inte tillfredsställande om prisregleringen ges en utformning som inte motsvarar detta syfte. Utskottet har inte tillräckligt underlag för att kunna avgöra om motionärernas kritik av nuvarande förhållanden är berättigad eller ej. Det bör emellertid enligt utskottets mening ankomma på jordbruksnämnden och övriga berörda myndigheter att fortlöpande följa utvecklingen och framlägga erforderliga förslag i ämnet. Någon ytterligare åtgärd med anledning av motionen anser utskottet inte vara nödvändig.

Utskottet biträder regeringens förslag att kostnaderna för *skördeskadestyddets* administration för budgetåret 1985/86 liksom för innevarande budgetår bör bestridas av medel ur skördeskadefonden. Dessa kostnader beräknas i propositionen till 15 miljoner kr. Några ytterligare medel, utöver räntan, bedöms inte behöva tillföras fonden för nästa budgetår.

Enligt propositionen bör medel under anslaget till Administration av permanent skördeskadestydd för nästa budgetår beräknas med utgångspunkt i huvudförslaget. I enlighet med vad utskottet nyss har anfört bör för budgetåret 1985/86 15 miljoner kr. av medel ur skördeskadefonden tillfö-

ras anslaget. Av dessa medel avses 4 151 000 kr. användas för skördeskadestyddets tekniska administration och resterande för de objektiva skördeuppskattningarna. Vidare bör som utskottet angett i det föregående anslaget tillföras 8 milj. kr. från införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen. Motion 3229 bör i överensstämmelse härmed avslås, såvitt avser anslagsuppräknig med 8 miljoner kr. (yrkande 7 i motsvarande del).

I folkpartimotionen 3231 anmärks mot att regeringen inte heller i denna proposition lagt fram något förslag till permanent lösning av skördeskadestyddet. Motionärerna upprepar tidigare framförda krav på att regeringen måste presentera förslag i detta avseende för riksdagen. Samma krav framförs i moderata samlingspartiets motion 3229.

Utskottet vill för sin del framhålla önskvärdheten av att frågan om skördeskadestyddets framtida utformning snarast bringas till en lösning.

Enligt vad utskottet inhämtat har emellertid långtgående överläggningar förts i frågan mellan företrädare för staten och jordbruksnäringen. Frågor som ännu återstår att lösa avser bl. a. formerna för ett permanent skördeskadestydd samt frågan om huvudmannskapet för verksamheten. Diskussionerna fortsätter med sikte på att slutligt förslag i ämnet så snart som möjligt skall kunna framläggas.

Utskottet finner mot angiven bakgrund inte skäl för riksdagen att nu göra någon särskild framställning i ämnet och avstyrker således föreliggande båda motioner, såvitt nu är i fråga (yrkande 5 resp. yrkande 7 i motsvarande del).

Kostnaderna för *djurens hälso- och sjukvård* beräknar jordbruksministern för budgetåret 1985/86 till 75 470 000 kr. Finansieringen av dessa kostnader bör ske enligt en i propositionen redovisad plan. Detta innebär oförändrade belopp i fråga om statens bidrag och i fråga om kollektiva medel från jordbruksnäringen samt en viss ökning av beloppet i fråga om djursjukvårdsavgifter. Det ankommer på regeringen att besluta om behövlig justering av dessa avgifter.

Den förordade höjningen av djursjukvårdsavgiften beräknas tillföra verksamheten ökade intäkter med sammanlagt 5 milj. kr. för nästa budgetår. Förslaget om avgiftshöjning möts av kritik i flertalet följdmotioner. Centerpartiet accepterar enligt sin partimotion 3228 yrkande 8 inte förslaget utan föreslår i stället en höjning av anslaget till bidrag till djurens hälso- och sjukvård med 5 milj. kr. utöver regeringens förslag. Inte heller vänsterpartiet kommunisterna kan enligt partimotion 3232 yrkande 4 biträda den föreslagna höjningen av djursjukvårdsavgifterna. De vill i stället införa en omsättningsavgift inom trav- och galoppsporten. I andra hand anser motionärerna att ytterligare budgetmedel bör anslås i stället för höjda avgifter. Enligt den moderata kommittémotionen 3229 yrkande 6 utgör den omfördelning av kostnader mellan staten och djurägarna som nu föreslås ett avsteg från riksdagens år 1982 fattade beslut om kostnadsfördelningen inom distriktsveterinärorganisationen. Motionärerna upprepar därför tidigare ställda krav om en översyn av distriktsveterinärorganisationen, där

riksdagen ges tillfälle att fatta ett mera långsiktigt beslut om hur djursjukvården skall vara såväl finansierad som organiserad. Även i folkpartimotion 3231 yrkande 4 pläderas för en ordentlig översyn av distriktsorganisationen såväl i vad avser finansieringen som övrig organisation. Behovet att ompröva finansieringssystemet med djursjukvårdsavgifter är angeläget hävdas vidare i motion 3227 av Sten Svensson (m). Kritik mot en ökad övervältring av ifrågavarande kostnader på djurägarna förs slutligen fram i den vid årets början väckta motionen 2611 av Einar Larsson m. fl. (c).

Utskottet vill erinra om att riksdagen som också anförts i propositionen tidigare uttalat att ökad finansiering med avgifter kunde medföra risk för att enskilda djurägare av kostnadsskäl drog sig för att tillkalla veterinär även i fall där en insats av veterinär skulle erfordras. Enligt riksdagen kunde också risk föreligga att en höjd avgift främjade en privatisering av veterinärväsendet, som på sikt kunde bryta sönder den nuvarande statliga organisationen på området. Utskottet delar dock jordbruksministerns mening att den nu föreslagna höjningen av uttaget av djursjukvårdsavgifter får mycket marginell påverkan på ett jordbruksföretag av normal storlek och inte heller medför risk för att distriktsveterinärorganisationen skall brytas sönder. Regeringens förslag beträffande anslagen till djurens hälso- och sjukvård tillstyrks därför av utskottet. Detta innebär bl. a. att utskottet finner att anslaget Bidrag till djurens hälso- och sjukvård bör tas upp med i propositionen förordat belopp eller med 40 470 000 kr. Motionerna 2611 (c), 3228 (c) yrkande 8 samt 3232 (vpk) yrkande 4 avstyrks således.

Med anledning av de motionsvis framförda utredningsyrkandena och i belysning av vad riksdagen tidigare uttalat kan det enligt utskottets mening vara lämpligt att nu låta närmare undersöka vilka slutsatser som kan dras av erfarenheterna från den hittillsvarande tillämpningen av systemet med avgiftsfinansiering. Resultatet av en sådan översyn bör lämpligen kunna redovisas för riksdagen i samband med budgetprövningen. Det bör ankomma på regeringen att bestämma de närmare formerna för översynen.

Utskottet hemställer att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här anförts med anledning av regeringens förslag och motionerna 3227 (m), 3229 (m) yrkande 6 och 3231 (fp) yrkande 4.

Vad i propositionen anförts beträffande anslaget bidrag till *växtförädling* föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Utskottet tar i detta sammanhang upp den vid årets början väckta motionen 1395 av Birgitta Hambræus m. fl. (c) om statligt stöd till linodling. Enligt motionen bör riksdagen hos regeringen begära utredning och förslag om sådant stöd till inhemsk odling och beredning av lin i industriell skala.

Utskottet vill erinra om att frågan om statligt stöd till inhemsk produktion av ull och fiberväxter, såsom lin m. m., under senare år flera gånger varit föremål för riksdagens prövning med anledning av motioner i ämnet. Därvid har visats en allmänt positiv inställning till motionsyrkandena.

Sålunda har jordbruksutskottet framhållit att linhanteringen för husbehov bör tillmätas ett värde för upprätthållande av gamla kulturtraditioner och att mycket talar för att stöd i någon form är påkallat om hanteringen skall kunna upprätthållas i nämnvärd omfattning. Utskottet har emellertid förutsatt att regeringen och berörda myndigheter och organisationer har sin uppmärksamhet riktad på frågan. Bl. a. har utskottet ansett att frågan om åtgärder för att trygga en fortsatt inhemsk linodling bör kunna ägnas uppmärksamhet inom ramen för växtförädlingsnämndens verksamhet. Även näringsutskottet har haft anledning att beröra hithörande frågor. Sistnämnda utskott har anfört att det enligt utskottets mening ligger ett värde i sig att ha en viss produktion av ull och fiberväxter kvar inom landet. Hösten 1983 när hithörande frågor senast var uppe till prövning med anledning av en motion av motsvarande innebörd som den nu föreliggande konstaterade utskottet att intresset för linodling och för linhanteringen i övrigt ökar starkt för närvarande. Ett tecken på detta var den konferens om lin och linets framtid som hösten 1983 anordnades i Järvsö på initiativ av Riksförbundet för hembygdsvård. Bakom konferensen, som omfattade ett hundratal deltagare, stod också bl. a. glesbygdsdelegationen, Studieförbundet Vuxenskolan och nämnden för hemslöjdsfrågor. Vid konferensen diskuterades linets framtid i Sverige och möjligheterna att utveckla en småskalig linodling inom landet. Vid konferensen redovisades bl. a. projekt där glesbygdsstöd lämnats för uppbyggnad av ett mindre linberedningsverk. Vidare redovisades resultatet av en utredning rörande rationalisering och effektivisering av husbehovsodling av lin som förutvarande sekreteraren vid Skogs- och lantbruksakademien, professor emeritus Kåre Fröier gjort med stöd av bidrag från nämnden för hemslöjdsfrågor.

Konferensen utmynnade i beslut att ge nyssnämnda nämnd i uppdrag att följa upp frågorna kring linet. Nämnden skulle tillsätta en arbetsgrupp som kartlade behoven och arbetade fram konkreta förslag på hur frågorna skall lösas.

Inom nämnden för hemslöjdsfrågor avsåg man att organisera uppföljningen av konferensbeslutet med sikte på att snabbt få fram konkreta resultat när det gäller förbättrade möjligheter för linodling och linhantering inom landet.

I den nu väckta motionen anförts att den av nämnden för hemslöjdsfrågor inrättade arbetsgruppen klargjort att behovet är mycket stort av att samhället stöder inhemsk produktion av textilfibrer. Det är dock inte möjligt att begära en mera omfattande utredning inom ramen för nämndens begränsade resurser.

Utskottet anser att det positiva intresse som från riksdagens sida visats när det gäller en inhemsk produktion och vidarebearbetning av lin allttjämt har starkt fog för sig. Utskottet, som i och för sig inte finner omotiverat att en i motionen åsyftad utredning kommer till stånd, anser emellertid att det närmast ankommer på regeringen att avgöra frågan.

Utskottet anser att motionen inte bör föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

Hemställan

Utskottet hemställer

Prisregleringen på sockerbetor och socker

1. att riksdagen godkänner de i propositionen förordade grunderna för reglering av priserna m. m. på sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1987,

Prisregleringen på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker

2. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:3228 yrkande 3 i motsvarande del godkänner regeringens förslag att jordbruket och viss förädlingsindustri genom ändrade mittpriser m. m. per den 1 juli 1985 tillerkänns 465 milj. kr.,
3. att riksdagen avslår motion 1984/85:3228 yrkandena 1 och 2,
4. att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:3229 yrkande 1 och 1984/85:3231 yrkande 1 godkänner vad i propositionen förordats i fråga om kompensation per den 1 januari 1986,
5. beträffande *viss avvecklingsersättning m. m.*
att riksdagen avslår motion 1984/85:3229 yrkande 4,
6. beträffande *vissa prisdämpande åtgärder i fråga om importpotatis*
att riksdagen avslår motion 1984/85:3228 yrkande 4,
7. beträffande *ändrade regler i fråga om buffertzoner*
att riksdagen avslår motion 1984/85:3228 yrkande 5,
8. beträffande *samhällets delansvar för överskottsarealens kostnader*
att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionerna 1984/85:3229 yrkande 3, 1984/85:3231 yrkande 2 och 1984/85:3232 yrkande 1 godkänner vad utskottet förordat,
9. beträffande *befrielse från handelsgödselavgift*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2167,
10. beträffande *gränshandel med hö och stråfoder*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2030,
11. beträffande *förbud mot import av hampfrö*
att riksdagen avslår motion 1984/85:634,
12. att riksdagen godkänner de i övrigt förordade grunderna för reglering av priserna m. m. på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1986,

Införelseavgiftsmedel m. m.

13. beträffande *pristillägg för får- och lammkött m. m. samt statistik på jordbrukets område*
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:3228 yrkande 7 i motsvarande del och 1984/85:3229 yrkande 2 godkänner vad som förordats i propositionen,
14. att riksdagen godkänner vad i propositionen i övrigt förordats i fråga om användningen av avgiftsmedel som inflyter under regleringsåret 1985/86 eller har influtit under tidigare regleringsår,

Rörliga krediter

15. att riksdagen medger att statens jordbruksnämnd för säsongs-mässig lagring av jordbruksprodukter under budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 150 milj. kr. i riksgäldskontoret,
16. att riksdagen medger att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen för budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 80 milj. kr. i riksgäldskontoret,
17. att riksdagen medger att statens jordbruksnämnd för råvarukostnadsutjämning under budgetåret 1985/86 får disponera en rörlig kredit på högst 20 milj. kr. i riksgäldskontoret,

Övrigt

18. beträffande *dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen*
 - a) att riksdagen avslår motion 1984/85:3228 yrkande 3 i motsvarande del,
 - b) att riksdagen avslår motion 1984/85:3229 yrkande 5,
 - c) att riksdagen avslår motion 1984/85:3230,
 - d) att riksdagen avslår motion 1984/85:3231 yrkande 3,
 - e) att riksdagen avslår motion 1984/85:3232 yrkande 3,
19. att riksdagen med avslag på motion 1984/85:3231 yrkande 6 godkänner vad i propositionen förordats om finansieringen av kostnaderna för de kvantiteter spannmål som åtgår för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten,

Anslagsfrågor

20. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1984/85:2168 yrkande 10 till *Lantbruksnämnderna*

- för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 219 197 000 kr.,
21. beträffande *tjänst som trädgårdskonsulent i Gävleborgs och Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1078 yrkande 2,
 22. beträffande *tjänst som konsulent för pälsdjursnäringen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2162,
 23. beträffande *rådgivning om alternativ odling*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1392,
 24. beträffande *sammanslagning av lantbruksnämnder och skogs-vårdsstyrelser*
att riksdagen lämnar motion 1984/85:2289 utan vidare åtgärd,
 25. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1984/85:1643 yrkande 1, 1984/85:2304 yrkande 2, 1984/85:2742, 1984/85:3228 yrkandena 3 i motsvarande del och 6 samt 1984/85:3232 yrkande 2 till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 2 946 000 000 kr.,
 26. beträffande *mjölkprissubventionerna*
att riksdagen lämnar motion 1984/85:3100 utan vidare åtgärd,
 27. att riksdagen godkänner vad i propositionen förordats i fråga om medel för täckande av kostnaderna för skördeskadeskyddets administration,
 28. att riksdagen till *Bidrag till permanent skördeskadeskydd* för budgetåret 1985/86 anvisar ett anslag av 1 000 kr.,
 29. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1984/85:3229 yrkande 7 i motsvarande del till *Administration av permanent skördeskadeskydd m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 16 956 000 kr.,
 30. beträffande *permanent lösning av skördeskadeskyddet*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:3229 yrkande 7 i motsvarande del och 1984/85:3231 yrkande 5,
 31. beträffande *djurens hälso- och sjukvård*
 - a) att riksdagen till *Lantbruksstyrelsen, djurens hälso- och sjukvård: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
 - b) att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1984/85:2611, 1984/85:3228 yrkande 8 och 1984/85:3232 yrkande 4 till *Bidrag till djurens hälso- och sjukvård* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 40 470 000 kr.,
 - c) beträffande *översyn av systemet med avgiftsfinansiering*
att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1984/85:3227, 1984/85:3229 yrkande 6 och 1984/85:3231

yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

32. beträffande *bidrag till växtförädling*

att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av det avtal om bidrag till växtförädling som nämnts i propositionen,

33. beträffande *stöd till linodling m. m.*

att riksdagen lämnar motion 1984/85:1395 utan vidare åtgärd.

Stockholm den 3 juni 1985

På jordbruksutskottets vägnar

ANDERS DAHLGREN

Närvarande: andre vice talman Anders Dahlgren (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Grethe Lundblad (s), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Jan Fransson (s), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), John Andersson (vpk), Åke Selberg (s), Jan-Eric Virgin (m), Bengt Kronblad (s) och Karl Erik Olsson (c).

Reservationer

1. Prisreglering på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker den 1 juli—den 31 december 1985 (mom. 2 och 3)

Andre vice talman Anders Dahlgren och Karl Erik Olsson (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Jordbruksministern framhåller" och på s. 8 slutar med "utan bifall" bort ha följande lydelse:

Utgångspunkter för jordbruksnämndens förslag som ligger till grund för propositionen har varit statsmakternas mål om en inflation på högst 3 % för år 1985 och att löneökningarna under 1985 skall hållas inom ramen 5 %. Dessa mål saknar numera aktualitet. Inflationmålet kommer inte på långa vägar att kunna infrias, allra minst efter den kraftiga räntehöjningen. Lönetaket har genombrutits under aktiv medverkan av landets statsminister. Räntehöjningen är en särskilt svår belastning för en kapitalkrävande näring som jordbruket.

Den ekonomiska utvecklingen under senare år och nu senast den kraftiga räntehöjningen har lett till en allvarlig och grundad oro i jordbrukskretsar. Från olika grupper i samhället och från regeringen har redovisats en allt mer negativ attityd till jordbruket.

De flesta jordbrukare är inte bara företagare i vanlig mening. De känner sig även som förvaltare av svenskt land. Som sådana upplever de nu en stark ovisshet om förmågan att kunna bevara det svenska kulturlandskapet och den odlade jorden som en av framtidens viktigaste resursbaser. Många känner även en tilltagande oro för sin egen och familjens ekonomi och för att tvingas upphöra med jordbruk och i stället öka antalet arbetslösa i en kommande lågkonjunktur. Det är bl. a. dessa faktorer som för en kort tid sedan resulterat i en historisk manifestation där ca 25 000 ur bondebefolkningen tågade till riksdagshuset och överlämnade ett upprop till riksdagspartierna.

Regeringens förslag innebär enligt utskottets mening att jordbruket inte får rimlig kompensation för kostnadsökningarna och att reglerna för inkomstföljsamhet tillämpats så snävt att syftet inte på långa vägar kan uppnås. Det är t. ex. inte rimligt att räkna med att produktivitetstillväxten i jordbruket skall kunna fortgå i snabb takt samtidigt som produktionen måste krympas och viktiga produktionsmedel beläggs med skatter och avgifter.

Regeringens förslag innebär vidare att materiellt viktiga frågor skjutits på framtiden. Det gäller bl. a. behandlingen av det ekonomiska utbytet av vissa biprodukter och hur det uppkomna underskottet i spannmålskassan skall täckas.

De förutsättningar som ställdes upp när prisöverläggningarna startade gäller alltså inte längre. Det kunde motivera att nya överläggningar togs upp utifrån de nu aktuella förutsättningarna. För detta finns dock inte tid. Även på detta område har statsmakternas senfärdighet medfört allvarliga problem.

Mot den bakgrunden anser utskottet att riksdagen nu skall ta beslut om prisregleringen enbart för perioden den 1 juli—den 31 december 1985. Tidigt i höst bör nya överläggningar tas upp om prisregleringen för tiden därefter. Propositionen bör föreläggas riksdagen så att beslut kan tas i december. Därmed kan det "avtalslösa" tillståndet förhoppningsvis begränsas till ett halvår.

Det material som presenterats för riksdagen ger inte underlag för en prövning av de enskilda posterna i det kompensationsbelopp som nu borde tillföras jordbruket. I detta läge är det inte heller möjligt att tillföra jordbruket ett så stort belopp att det skulle ge full kompensation. Utskottet anser därför att en provisorisk lösning nu bör väljas för andra halvåret 1985. För att motverka den inkomstsvacka för jordbruket, som ett godkännande av propositionen skulle innebära bör jordbruket tillföras 100 milj. kr. under andra halvåret 1985. Beloppet bör tillföras regleringsekonomi och användas på sådant sätt att det främst kommer mjölk- och köttproducenterna till godo. Bl. a. bör därigenom slaktdjursavgiften för nötboskap kunna begränsas. Av beloppet bör 8 miljoner kr. användas för att öka anslaget till etableringsstöd från 32 till 40 milj. kr.

dels den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet biträder" och slutar med "kunna bifallas" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder regeringens förslag med den ändringen att utskottet anser att etableringsstöd för nästa regleringsår i enlighet med lantbruksstyrelsens beräkningar bör få utgå inom ramen för ett sammanlagt belopp av 40 milj. kr.

dels utskottets hemställan under 2 och 3 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1984/85:3228 yrkande 3 i motsvarande del godkänner vad utskottet anfört rörande ersättning till jordbruket och viss förädlingsindustri genom ändrade mittpriser m. m. per den 1 juli 1985,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av motion 1984/85:3228 yrkandena 1 och 2 anfört rörande grunderna för regleringen av priserna m. m. på jordbruksprodukter utom sockerbetor och socker för tiden den 1 juli—den 31 december 1985, m. m.,

2. Kompensationen per den 1 januari 1986 (mom. 4)

Arne Andersson i Ljung (m), Hans Wachtmeister (m), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp) och Jan-Eric Virgin (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "I fråga" och slutar med "yrkande 1)" bort ha följande lydelse:

I fråga om kompensationsmetod vill utskottet liksom motionärerna förorda att en återgång sker till den kompensationsmodell som tillämpades i samband med prisöverläggningarna under större delen av 1970-talet och fram t. o. m. år 1980. Denna modell innebar att en automatisk kostnads-kompensation utgick för fördyringen av produktionsmedlen i jordbruket, mätt enligt s. k. PM-index, samt för den faktiska kostnadsutvecklingen inom berörd livsmedelsindustri. Eftersom produktionsmedlen svarar för den helt övervägande delen av jordbrukets totala kostnader är systemet med obundna överläggningar enligt utskottets uppfattning ägnat att skapa osäkerhet bland jordbrukarna, vilket bl. a. lägger hinder i vägen för en rationell planering av den framtida verksamheten.

Hur stort kompensationsbeloppet den 1 januari 1986 blir kan inte nu beräknas. Det torde föreligga avsevärda risker att det väsentligt kommer att överstiga de 348 milj. kr. som regeringen preliminärt anger. Enbart den nyligen genomförda diskontohöjningen torde medföra att beloppet ökar med ytterligare ca 200 milj. kr.

I enlighet med det anförda delar utskottet den i motionerna 3229 och 3231 uttryckta uppfattningen att jordbruket per den 1 januari 1986 tiller-

känns kompensation för den faktiska kostnadsutvecklingen enligt PM-index under andra halvåret 1985 (dvs. april—oktober).

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:3229 yrkande 1 och 1984/85:3231 yrkande 1 godkänner vad utskottet förordat i fråga om kompensation per den 1 januari 1986,

3. Viss avvecklingsersättning m. m. (mom. 5)

Arne Andersson i Ljung (m), Hans Wachtmeister (m), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp) och Jan-Eric Virgin (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 4)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening kan en sådan avvecklingsersättning bidra till att obalansen mellan konsumtion och produktion kan minska. Jordbruksnämnden bör därför få möjlighet att använda dessa medel även för en avvecklingsersättning till kött- och smågrisproducenter. Utskottet tillstyrker alltså motion 3229 i förevarande avseende (yrkande 4).

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *viss avvecklingsersättning m. m.*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:3229 yrkande 4,

4. Användningen av vissa införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen (mom. 6 och 7)

Andre vice talman Anders Dahlgren (c), Arne Andersson i Ljung (m), Hans Wachtmeister (m), Jens Eriksson (m), Jan-Eric Virgin (m) och Karl Erik Olsson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet vill" och på s. 11 slutar med "yrkandena 4 och 5)" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att förslaget att 5 milj. kr. av SPI:s regleringsmedel skall få användas för att dämpa priserna på importpotatis inte har stöd i någon överenskommelse. Utskottet anser att förslaget bör avslås.

Inte heller förslaget om ändrade regler för buffertzoner har stöd i någon överenskommelse. Det är svårt att överblicka konsekvenserna av de föreslagna ändringarna. Jordbruksnämndens uppfattning att det nu är motiverat med en något större prisrörlighet än tidigare bör inte godtas på så lösa grunder och utan stöd i en överenskommelse. Utskottet yrkar därför avslag även på denna punkt.

Det anförda innebär att utskottet biträder den uppfattning som uttrycks i motion 3228 i nu förevarande avseenden (yrkandena 4 resp. 5).

dels utskottets hemställan under 6 och 7 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *vissa prisdämpande åtgärder i fråga om importpotatis* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført med anledning av motion 1984/85:3228 yrkande 4,
7. beträffande *ändrade regler i fråga om buffertzoner* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført med anledning av motion 1984/85:3228 yrkande 5,

5. Samhällets delansvar för överskottsarealens kostnader (mom. 8)

Håkan Strömberg, Grethe Lundblad, Ove Karlsson, Gunnar Olsson, Jan Fransson, Åke Selberg och Bengt Kronblad (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "vpk) yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan för sin del biträda det i propositionen framlagda förslaget att en totalfinansiering av samhällets kostnader för överskottsarealen bör ske. Likaså tillstyrker utskottet att denna finansiering sker inom jordbrukssektorns ram. Samhällets delansvar bör i enlighet med regeringens förslag finansieras genom att det beräknade beloppet, 160 miljoner kr., tas ut i form av prisjusteringar per den 1 januari 1986. Det bör få ankomma på regeringen att besluta i frågan.

Detta innebär att utskottet tillstyrker propositionen på nu ifrågavarande punkt och avstyrker motionerna 3229 (m) yrkande 3, 3231 (fp) yrkande 2 och 3232 yrkande 1.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *samhällets delansvar för överskottsarealens kostnader* att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:3229 yrkande 3, 1984/85:3231 yrkande 2 och 1984/85:3232 yrkande 1 godkänner vad utskottet anført,

6. Pristillägg för får- och lammkött m. m. samt statistik på jordbrukets område (mom. 13)

Andre vice talman Anders Dahlgren (c), Arne Andersson i Ljung (m), Hans Wachtmeister (m), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), Jan-Erik Virgin (m) och Karl Erik Olsson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan för sin del inte godta att subventionen på får- och lammkött minskas med 8 miljoner kr. och att beloppet används för att täcka kostnader för insamling av skördestatistik. Förslaget bör avslås och medel anvisas på vanligt sätt, varvid också möjligheterna att rationalisera verksamheten bör prövas. Utskottet biträder därför yrkandena härom i motionerna 3228 (c) och 3229 (m).

dels utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *pristillägg på får- och lammkött m. m. samt statistik på jordbrukets område*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1984/85:3228 yrkande 7 i motsvarande del och 1984/85:3229 yrkande 2 godkänner vad utskottet förordat,

7. Dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen (mom. 18 a)

Andre vice talman Anders Dahlgren och Karl Erik Olsson (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "I det" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

I propositionen erinras om att riksdagen våren 1984 tog beslut om införande av särskilda avgifter på gödsel- och bekämpningsmedel. Utskottet anser att dessa särskilda avgifter bör avskaffas. Så länge de finns kvar bör de i enlighet med riksdagens beslut användas till forskning, rådgivning och miljöförbättrande åtgärder. Regeringen har emellertid inte vidtagit åtgärder för att efterkomma detta beslut. Medlen, drygt 100 miljoner kr., kvarstår därför oförbrukade. Utskottet anser att riksdagen som en tillfällig åtgärd bör föreskriva att 100 miljoner kr. av dessa medel bör användas för att täcka det tillskott till regleringsekonomin för andra halvåret 1985 som utskottet tidigare föreslagit. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 18 a bort ha följande lydelse:

18. beträffande *dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen*

a) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:3228 yrkande 3 i motsvarande del om tillskott till regleringsekonomin,

8. Dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen (mom. 18 b och c)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister, Jens Eriksson och Jan-Eric Virgin (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "(vpk) yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att avgifterna på handelsgödsel och bekämpningsmedel har tagits ut i nästan ett år. Utskottet anser att dessa avgifter snarast bör tas bort. Enbart under innevarande budgetår har ca 120 miljoner kr. influtit. Enligt riksdagens beslut skall dessa medel användas till forskning, rådgivning och miljöförbättrande åtgärder. Under det år som gått har regeringen inte kunnat redovisa hur medlen skall användas. Från moderat håll har såväl i partimotion 3229 som i motion 3230 av Jan-Eric Virgin m. fl. föreslagits att medlen skall användas till bl. a. utbyggnad av gödselvårdsanläggningar. Utskottet biträder detta krav och föreslår att regeringen skyndsamt låter lantbruksstyrelsen utarbeta direktiv för en sådan bidragsgivning samt snarast återkommer till riksdagen med förslag om hur resten av medlen skall användas.

dels utskottets hemställan under 18 b och c bort ha följande lydelse:

18. beträffande *dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen*

b) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:3229 yrkande 5 om bidrag till gödselvårdsanläggningar m. m.,

c) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:3230 om bidrag till gödselvårdsanläggningar m. m.,

9. Dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen (mom. 18 d)

Börje Stensson (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "(vpk) yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser för sin del att riksdagen redan nu bör ta ställning till hur en del av dessa avgiftsmedel skall användas.

Vid Sveriges lantbruksuniversitet pågår forskning inom många områden av stor betydelse för alternativ odling och möjligheten att minska jordbrukets miljöpåverkan. Långt framskridna planer finns också på att utvidga verksamheten på dessa områden. Emellertid saknas medel, framför allt för de forskartjänster som måste tillskapas. Vidare föreligger en risk för att universitetets mikrobiologiska institut måste minskas, vilket skulle vara

förödande för bl. a. sådan forskning som kan anvisa alternativ till dagens jordbruk.

Hagmark och andra naturliga betesmarker representerar vidare stora värden för naturvärden och friluftslivet men har under lång tid minskat i areal på grund av rationalisering inom jordbruket. En ytterligare minskning, som är att vänta med nu rådande förutsättningar för jordbruket, ter sig oacceptabel från naturvårdssynpunkt. Därför bör medel ställas till naturvårdsverkets förfogande för bidrag till fortsatt hävd av nedläggningshotad betesmark av stort allmänt värde. Bidragen bör ha formen av arealbidrag och utgå enligt de principer som redan tillämpas vid s. k. landskapsvård av odlingsbruk.

Dessutom bör medel kunna anvisas för direkt stöd till experimentverksamheter med alternativa odlingsmetoder liksom till inkörningskostnader vid sådana odlingsmetoder på olika brukningsenheter.

Det anförda innebär att utskottet ansluter sig till de synpunkter som framlagts i motion 3231 (fp) i förevarande sammanhang.

dels utskottets hemställan under 18 d bort ha följande lydelse:

18. beträffande *dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen*

d) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförut med anledning av motion 1984/85:3231 yrkande 3 om bidrag till forskning m. m.,

10. Dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen (mom. 18 e)

John Andersson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "(vpk) yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är klart otillfredsställande att frågan om dessa avgiftsmedels användning åter skjuts på framtiden. Utskottet utgår dock ifrån att förslag kommer att läggas fram i början av nästa riksmöte.

Emellertid vill utskottet nu föreslå vissa åtgärder som bör kunna finansieras av dessa medel. Dessa bör ingå i det underlag på vilket regeringen skall göra sina överväganden.

I dag kan sålunda ingen lantbruksnämnd i landet stå till tjänst med rådgivning i alternativ odling, eftersom dessa kunskaper inte finns tillgängliga på nämnderna. Det måste därför ses som mycket angeläget att denna brist snabbt åtgärdas genom att sådan rådgivning finns tillgänglig på alla lantbruksnämnder.

Det finns också en kostnadströskel när en omläggning skall ske till en alternativ odlingsform. Det bör därför skapas en särskild fond för att därigenom underlätta en omläggning av jordbruksdriften. En sådan fond bör regeringen redan nu få i uppdrag att inrätta; den skulle då mycket

snabbt kunna bli en stimulans för en utveckling inom den alternativa odlingen. Vad utskottet här med anledning av motion 3232 (vpk) anfört om användningen av den särskilda avgiften på gödsel- och bekämpningsmedlen bör riksdagen ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 18 e bort ha följande lydelse:

18. beträffande *dispositionen av gödsel- och bekämpningsavgiftsmedlen*

e) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:3232 yrkande 3 om viss rådgivning m. m.,

11. Det internationella samarbetet mot världssvälten (mom. 19)

Börje Stensson (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "härmed avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet har — — — (= utskottet) — — — prisreglerade volymen. Förslaget innebär att SIDA skall betala inhemskt avräkningspris för det vete som utgör Sveriges bidrag till dels 1980 års konvention om livsmedels hjälp, dels Internationella beredskapslagret av livsmedel för katastrofin-satser. Hittills har SIDA avräknat mot världsmarknadspriser, och utskottet anser att det även i fortsättningen skall vara principen.

Utskottet biträder således motion 3231 (fp) i denna del och avstyrker i enlighet härmed regeringens förslag i förevarande avseende.

dels utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1984/85:3231 yrkande 6 godkänner vad utskottet anfört i fråga om finansieringen av kostnaderna för de kvantiteter spannmål som åtgår för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten,

12. Lantbruksnämnderna (mom. 20)

Börje Stensson (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "inte ske" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker för sin del förslaget i motion 2168 av Bengt Westberg m. fl. (fp) att anslaget till Lantbruksnämnderna bör kunna minskas med 12 miljoner kr. i förhållande till regeringens förslag. I övrigt har utskottet inte något att erinra — — — (= utskottet) — — — ett förslagsanslag av 207 197 000 kr.

dels utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1984/85:2168 yrkande 10 till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 207 197 000 kr.,

13. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (mom. 25)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister, Jens Eriksson och Jan-Eric Virgin (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "I enlighet" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

I enlighet — — — (= utskottet) — — — motsvarande del). Utskottet vill i övrigt framhålla att den samhällsekonomiska utvecklingen liksom jordbruksprisregleringen har stor betydelse för jordbrukarnas inkomster. Vår grundläggande inställning till de ekonomiska frågorna har stor betydelse också för jordbruket. Strävanden till ekonomisk sanering, innebärande långtgående besparingar, kan i det kortare perspektivet te sig hårdhänta. Att vi med detta skapar förutsättning för ett rimligt skatteuttag, som i sin tur har betydelse för människornas köpkraft, är emellertid gynnsamt också för jordbruket.

Utskottet vill speciellt understryka att vi bör föra en sådan politik att den ekonomiska situationen förbättras för barnfamiljerna, vilka är stora matkonsumenter. Detta medför ökade inkomster för jordbruket genom ökad livsmedelskonsumtion. Vi bör också nedbringa budgetunderskottet, vilket minskar påfrestningarna på kapitalmarknaden. Detta medför att räntenivån kan sänkas. För jordbruket, som är en kapitalintensiv näring, betyder detta mycket i sänkta kostnader.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att en avveckling av mjölksubventionerna bör ske. Dessa subventioner är för närvarande ett stöd som utgår till alla mjölkkonsumenter, oavsett om de behöver det eller inte. För att minskningen inte skall få negativa effekter på konsumtionen bör subventionerna avvecklas under en tioårsperiod. För budgetåret 1985/86 bör minskningen röra sig om 250 milj. kr. Med denna ändring finner sig utskottet böra godta regeringens medelsberäkning under detta anslag. Utskottet förordar sålunda att anslaget för nästa budgetår förs upp med 2 696 miljoner kr. Detta innebär att utskottet tillstyrker motion 2304 (m) i denna del.

dels utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med avslag på motionerna 1984/85:1643 yrkande 1, 1984/85:2742, 1984/85:3228 yrkandena 3 i motsvarande del och 6 samt 1984/85:3232 yrkande 2 ävensom med bifall till motion 1984/85:2304 yrkande 2 till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets*

område för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 2 696 000 000 kr.,

14. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (mom. 25)

Andre vice talman Anders Dahlgren och Karl Erik Olsson (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "I enlighet" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte godta att det regionalpolitiskt betingade Norrlandsstödet finansieras genom höjda livsmedelspriser. Riksdagen har för övrigt tidigare tagit avstånd från en sådan princip. Utskottet yrkar för avslag på förslaget att överföra 22 milj. kr. till Norrlandsstödet. Det bör finansieras med budgetmedel. Anslaget bör i enlighet härmed räknas upp med sagda 22 milj. kr.

I enlighet med utskottets tidigare tillstyrkande av förslaget i centermotion 3228 om ytterligare medel till jordbruket under nästa halvår bör anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område härutöver räknas upp med 100 milj. kr. utöver regeringens förslag.

dels utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1984/85:1643 yrkande 1, 1984/85:2742, 1984/85:3228 yrkande 3 i motsvarande del och 6 samt 1984/85:3232 yrkande 2 ävensom med avslag på motion 1984/85:2304 yrkande 2 till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 068 000 000 kr.,

15. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (mom. 25)

Börje StenSSon (fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "I enlighet" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan för sin del inte godta att det regionalpolitiskt betingade Norrlandsstödet finansieras genom höjda livsmedelspriser. Riksdagen har för övrigt tidigare tagit avstånd från en sådan princip. Utskottet yrkar därför avslag på förslaget att överföra 22 milj. kr. till Norrlandsstödet. Det bör finansieras med budgetmedel. Anslaget bör i enlighet härmed räknas upp med 22 milj. kr.

Vad gäller livsmedelssubventionerna vill utskottet erinra om att dessa en gång infördes för att skydda barnfamiljerna mot snabba prisökningar på baslivsmedel. Subventionerna kommer emellertid alla hushåll, och inte endast barnfamiljer, till del. Om man vill förbättra barnfamiljernas eko-

nomiska situation är det bättre att ge hela stödet direkt till dem i form av barnbidrag och småbarnstillägg/vårnadsbidrag såsom folkpartiet föreslagit bl. a. i en motion till innevarande riksmöte. Med denna reform skulle alla flerbarnsfamiljer (familjer med två barn eller fler) få ett betydande nettotillskott efter skatt och efter hänsyn till de prishöjningar på mjölk som blir effekten av att subventionerna tas bort. Utskottet anser mot angiven bakgrund att livsmedelssubventionerna bör avvecklas. Avvecklingen bör ske över en treårsperiod. För nästa budgetår bör minskning av livsmedelssubventionerna ske med förslagsvis 1 miljard kronor.

Under hänvisning till det anförda förordar utskottet att anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för nästa budgetår förs upp med 1 968 miljarder kronor.

dels utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1984/85:2304 yrkande 2, 1984/85:3228 yrkande 6 och 1984/85:3232 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1984/85:1643 yrkande 1, 1984/85:2742 och 1984/85:3228 yrkande 3 i motsvarande del till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 1 968 000 000 kr.,

16. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område (mom. 25)

John Andersson (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "I enlighet" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Vänsterpartiet kommunisterna förordar i sin partimotion 3232 att mervärdesskatten på livsmedel slopas i tre etapper. De två första bör innefatta kraftiga ökningar av livsmedelssubventionerna och det tredje steget bör innebära att hela matmomsen slopas. Som ett led i denna plan föreslår motionärerna en ökning av livsmedelssubventionerna med 3 000 milj. kr. I motionen framhålls att de i propositionen föreslagna prishöjningarna på maten visar hur nödvändigt det är att matskatten avvecklas, om man strävar efter rimliga priser på vår mat. Regeringen föreslår nu matprishöjningar på sammanlagt 973 milj. kr. fram t. o. m. den 1 januari 1986. Om man utgår från att överskottets kostnad på 160 milj. kr. tas av budgetmedel, så handlar det om 813 milj. kr. som skall läggas ut på matpriserna. Det kommer inte att stanna med dessa kostnader för konsumenterna. Till dessa 813 milj. kr. skall sedan handelsleden lägga på sin del och ovanpå allt detta kommer den orättvisa matskatten.

Det blir alltmer ohållbart med denna beskattning av maten. Eftersom skatten läggs ovanpå alla andra höjningar så blir skattens andel av varans pris allt större. Det finns enligt motionen även andra skäl till att nu börja

avveckla matskatten. Bl. a. bidrar lägre matpriser till att dämpa inflations-takten.

Motionärerna yrkar även avslag på framställningen att finansiera den av regeringen föreslagna höjningen av Norrlandsstödet genom en minskning av anslaget C 3 med 22 milj. kr.

Utskottet ansluter sig till motionärernas uppfattning och förordrar således att anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för nästa budgetår förs upp med 5 968 milj. kr.

dels utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1984/85:2742 och 1984/85:3228 yrkande 3 i motsvarande del samt med bifall till motionerna 1984/85:1643 yrkande 1, 1984/85:3228 yrkande 6 och 1984/85:3232 yrkande 2 ävensom med avslag på motion 1984/85:2304 yrkande 2 till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 5 968 000 000 kr.,

17. Administration av permanent skördeskadeskydd m. m. (mom. 29)

Under förutsättning av riksdagens bifall till reservation 6

Andre vice talman Anders Dahlgren (c), Arne Andersson i Ljung (m), Hans Wachtmeister (m), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), Jan-Eric Virgin (m) och Karl Erik Olsson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Enligt propositionen" och på s. 22 slutar med "(yrkande 7 i motsvarande del)" bort ha följande lydelse:

Enligt propositionen — — — (= utskottet) — — — objektiva skördeuppskattningsarna. Vidare hör anslaget i enlighet med vad utskottet tidigare anfört med anledning av motion 3229 yrkande 7 räknas upp med 8 milj. kr. utöver regeringens förslag för täckande av vissa utgifter för statistik på jordbrukets område.

dels utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1984/85:3229 yrkande 7 i motsvarande del till *Administration av permanent skördeskadeskydd m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 24 956 000 kr.,

18. Permanent lösning av skördeskadeskyddet (mom. 30)

Andre vice talman Anders Dahlgren (c), Arne Andersson i Ljung (m), Hans Wachtmeister (m), Jens Eriksson (m), Börje Stensson (fp), Jan-Eric Virgin (m) och Karl Erik Olsson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "resp. yrkande 7 i motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill för sin del understryka nödvändigheten av att frågan om skörde-skadeskyddets framtida utformning snarast bringas till en lösning. Utskottet biträder därför de krav på förslag i ämnet som framförts i motionerna 3229 (m) och 3231 (fp).

dels utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *permanent lösning av skörde-skadeskyddet* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1984/85:3229 yrkande 7 i motsvarande del och 1984/85:3231 yrkande 5,

19. Djurens hälso- och sjukvård (mom. 31 b)

Andre vice talman Anders Dahlgren (c), John Andersson (vpk) och Karl Erik Olsson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill — — — (= utskottet) — — — på området. Mot angiven bakgrund finner utskottet sig inte kunna tillstyrka den i propositionen förordade höjningen av djursjukvårdsavgiften. Som föreslås i centerpartiets motion 3228 bör i stället anslaget räknas upp med 5 milj. kr. till 45 470 000 kr.

dels utskottets hemställan under 31 b bort ha följande lydelse:

31. beträffande *djurens hälso- och sjukvård* b) att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1984/85:2611 och 1984/85:3232 yrkande 4 samt med bifall till motion 1984/85:3228 yrkande 8 till *Bidrag till djurens hälso- och sjukvård* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 45 470 000 kr.,

20. Stöd till linodling m. m. (mom. 33)

Andre vice talman Anders Dahlgren (c), Arne Andersson i Ljung (m), Hans Wachtmeister (m), Jens Eriksson (m), John Andersson (vpk), Jan-Eric Virgin (m) och Karl Erik Olsson (c) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet anser" och på s. 25 slutar med "vidare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det positiva intresse som från riksdagens sida visats när det gäller en inhemsk produktion och vidarebearbetning av lin alltjämt

har mycket starkt fog för sig. Nämnden för hemslöjdsfrågor har som framgår av det föregående nedlagt ett värdefullt arbete när det gäller att kartlägga behoven av stödinsatser för att upprätthålla och vidareutveckla linodlingen och linhanteringen i vårt land. Den särskilda arbetsgrupp inom nämnden som arbetat med dessa frågor har klargjort att behovet är mycket stort av att samhället stöder inhemsk produktion av textilfibrer. Som nämnts i motion 1395 (c) är det inte möjligt att begära någon mer omfattande utredning inom nämndens ytterst begränsade resurser. Utskottet delar motionärernas uppfattning att en särskild utredning bör tillsättas som klargör vad som behövs för att linodlingen skall återupptas i industriell skala i vårt land. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. *beträffande stöd till linodling m. m.*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1984/85:1395.

Särskilda yttranden

1. Ersättning för införselavgiftsmedel (mom. 25)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister, Jens Eriksson och Jan-Eric Virgin (alla m) anför:

Moderata samlingspartiet har tidigare i reservation till jordbruksutskottets betänkande 1984/85:33 redovisat sin principiella uppfattning om att Norrlandsstödet skall finansieras med budgetmedel och inte påverka jordbrukets prisreglering. Denna uppfattning kvarstår.

Vid jordbruksutskottets behandling av föreliggande proposition har den situationen uppstått, att vi har olika partikonstellationer när det gäller stödets storlek och dess finansiering. Vi anser det ytterst otillfredsställande att socialdemokraterna och kommunisterna på sätt som nu skett har kommit att diktera beloppets storlek, medan de borgerliga partierna plus kommunisterna har bestämt principen om dess finansiering.

I jordbruksutskottet har socialdemokraterna och kommunisterna enats om att tillföra Norrlandsstödet 60 miljoner kr. utöver regeringens i proposition framförda förslag. Det innebär att Norrlandsjordbruket får ett budgetfinansierat stöd med 32 miljoner kr. utöver vad moderata samlingspartiet har ansett sig kunna förorda. Vi kommer för den skull inte att motsätta oss regeringens förslag under anslaget C 3 posten Ersättning för införselavgiftsmedel.

2. Livsmedelssubventioner (mom. 25)

Andre vice talman Anders Dahlgren och Karl Erik Olsson (båda c) anför:

Hög inflation i kombination med höjd moms har medfört att statens momsintäkter minus matsubventioner ökade från drygt 3 miljarder kronor år 1978 till närmare 13 miljarder kronor år 1984.

Under de sex senaste åren har nettoskatten på mat ökat med 210 %. Rensat från moms och subventioner ökade priset på maten med bara 71 %.

Sverige har i dagsläget med 23,46 % sannolikt västvärldens högsta mat-skatt. En antal länder i Västeuropa har en matmoms på 4–10 %.

Ur fördelningssynpunkt borde inte skatten få fördyra maten på det sätt som nu sker. Om momsen på mat kompenseras med en ökad återbäring av matmomsen — genom en ökning av matsubventionerna — skulle matkostnaderna inte stiga så snabbt som de gör.

Utskottet anser det angeläget att konstruera ett system där nya påslag av matskatt återfördes så att skatten på sikt blev en mindre del av den totala matkostnaden. Enligt den statliga utredningen om differentierad mervärdeskatt är livsmedelssubventioner att föredra framför differentierad moms. Skulle riksdagen ändå besluta att minska eller t. o. m. helt slopa livsmedelssubventionerna måste emellertid frågan om differentiering av momsen åter aktualiseras.

3. Bidrag till djurens hälso- och sjukvård (mom. 31 b)

John Andersson (vpk) anför:

I stället för att höja djursjukvårdsavgifterna föreslog vpk i sin motion att i första hand en omsättningsavgift inom trav och galopp skulle införas för att finansiera det underskott som väntas uppstå. Om detta inte vann riksdagens bifall ansåg vi att ytterligare budgetmedel anslogs i stället för *höjda avgifter*.

Vid utskottsbehandlingen fick vårt förslag om en omsättningsavgift inte stöd varför jag anslutit mig till centerns förslag om ytterligare 5 milj. kr. i budgetmedel.

